

komment

Arkivreferanse: 2024/25644-3
Arkivkode: V29/&13
Saksbehandler: Vegard Urset,
Næring og Internasjonalt
samarbeid
Trine Frisli Fjøsne,
Adm.enhet: Samfunnsutvikling
Dato: 02.10.2024

Utvalg	Møtedato	Saksnummer
Hovedutvalg for næring	16.10.2024	27/24

Høringsinnspill - forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket i Innlandet

Hovedutvalg for nærings behandling av sak 27/2024 i møte den 16.10.2024:

Vedtak:

- Innlandet fylkeskommune støtter innføring av forskrift for regionale miljøkrav i jordbruket i Innlandet.
- Innlandet fylkeskommune mener det er nødvendig å kompensere økte utgifter til gårdbrukeren gjennom økte satser i Regionalt miljøprogram (RMP).
- Innlandet fylkeskommune mener Statsforvalteren i Innlandet må tydeliggjøre begrepet buffersone i forskriften.
- Det påpekes at konsekvensen av potet-, grønnsaks- og bærproduksjonen bør utredes nærmere.

Behandling:

Per-Gunnar Sveen (AP) fremmet slikt tilleggspunkt:

"Det påpekes at konsekvensen av potet-, grønnsaks- og bærproduksjonen bør utredes nærmere."

Votering:

Fylkeskommunedirektørens innstilling: Enstemmig vedtatt

Tilleggspunkt fremmet av Sveen (AP): Enstemmig vedtatt

Fylkeskommunedirektørens innstilling til vedtak:

1. Innlandet fylkeskommune støtter innføring av forskrift for regionale miljøkrav i jordbruket i Innlandet.
2. Innlandet fylkeskommune mener det er nødvendig å kompensere økte utgifter til gårdbrukeren gjennom økte satser i Regionalt miljøprogram (RMP).
3. Innlandet fylkeskommune mener Statsforvalteren i Innlandet må tydeliggjøre begrepet buffersone i forskriften.

Tron Bamrud
Fylkeskommunedirektør

Vedlegg:

Vedlegg1_Høringsbrev_ forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket i Innlandet

Vedlegg2_Forslag til forskrift om RMK i Innlandet

Vedlegg3_Kunnskapsgrunnlaget RMK Innlandet_23.06.24.pdf

Bakgrunn:

Statsforvalteren har sendt forslag om forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket i Innlandet på høring. Formålet med forskriften er å styrke innsatsen i landbruket allerede gjort for å begrense avrenning og erosjon fra jordbruksarealer til vassdrag slik at jorda holder seg på jordet og miljøtilstanden i vassdragene forbedres.

Statsforvalteren har fått i oppdrag fra Landbruks- og matdepartementet å vurdere behovet for å innføre forskrift om miljøkrav i jordbruket der dette er nødvendig for å nå minstekravet om "god økologisk tilstand" i vassdragene. For å følge opp dette har det vært gjennomført prosess som involverer medvirkning fra relevante aktører gjennom en styringsgruppe bestående av representanter for Innlandet Bondelag, Oppland Bonde- og Småbrukarlag, Hedmark Bonde- og Småbrukarlag, Innlandet fylkeskommune og Statsforvalteren, samt en ressursgruppe bestående av personer fra jordbruksorganisasjonene nevnt over, fylkeskommunen, flere kommuner, vannområder og Norsk landbruksrådgivning. Nibio har bistått Statsforvalteren i Innlandet med kunnskapsgrunnlaget som er benyttet.

Det foreslås å innføre krav i områder som har mange vassdrag med miljøutfordringer. Dette gjelder Mjøsområdet inkl. Gausa, Glåmdalen og Gran på Hadeland. Gran kommune blir omfattet av forskrift for Oslo og Viken, slik at de vil få samme krav som resten av Hadeland. Virkeområdet for den foreslåtte forskriften for Innlandet (unntatt Gran) avgrenses derfor til et område rundt Mjøsa og til et område i Glåmdalen.

Forslag til forskrift om regionale miljøkrav i jordbruket innebærer bestemmelser om jordbearbeiding i landbruket, og stiller krav om

- Buffersoner rettet mot arealer med korn og andre ettårige vekster hvor gårdbrukeren kan velge mellom to tiltak:
 - a) Innenfor en avstand på minst 40 meter fra vassdrag skal det være buffersone eller overvintrende plantedekke. Mot vassdrag skal det være minst 8 meter buffersone.
 - b) Innenfor en avstand på minst 60 meter fra vassdrag skal det være buffersone eller overvintrende plantedekke. Mot vassdrag skal det være minst 2 meter buffersone.
- I erosjonsutsatte dråg innenfor en avstand på 60 meter fra vassdrag skal det være grasdekt vannvei som er minst 6 meter bred.
- Det skal være 8 meter buffersoner langs vassdrag, småbekker og grøfter for arealer der det dyrkes grønnsaker, poteter og bær.
- Areal nærmere enn to meter fra nedløpskummer for overflatevann, åpne grøfter og småbekker skal være varig buffersone.
- Fulldyrka mark med erosjonsrisikoklasse 3 og 4 skal ikke jordbearbeides om høsten. Lett høstharving til høstkorn eller høstoljevekster tillates likevel på arealer som ikke er omfattet av krav om buffersone eller grasdekt vannvei i dråg. Høstvekster etter lett høstharving må sås senest innen 10. september.

Vurdering opp mot FNs bærekraftsmål:

Forskrift om regionale miljøkrav vil bidra til oppnåelse av bærekrafts mål nummer 6 rent vann, 13 stoppe klimaendringene, 14 livet i havet og 15 livet på land.

Medvirkning fylkeskommunale råd:

Det er ikke gjennomført forankring i fylkeskommunale råd.

Generell vurdering:

Vannet i Innlandet er påvirket av avrenning fra jordbruket.

Minstekravet om "god økologisk tilstand" i elver, bekker og sjøer er et krav i vannforskriften og vedtatt av fylkestinget i Regionale planer for vannforvaltning. Jordbruket er viktig i Innlandet, men også en stor påvirkning på vassdragene. Landbruket er registrert med størst bidrag av nitrogen og fosfor (næringssalter) til vassdragene etterfulgt av avløpssektoren. Erosjon fra dyrket mark og ustabile åkerkanter er også en stor påvirkning. Dette fører til at vi har vi betydelige utfordringer med stor næringssalt- og partikkeltilførsel i mange sidevassdrag, spesielt i Mjøsregionen, Glåmdalen og på Hadeland. For mange vassdrag i disse regionene fører dette til at vannkvaliteten påvirkes og at vedtatt mål om "god økologisk tilstand" ikke nås. Vannkvaliteten/miljøtilstanden er flere steder så påvirket at vi for eksempel får oppblomstring av blågrønnalger som kan være giftige. Dette påvirker igjen råvann som brukes til drikkevann, landbruksvanning, badevann, fiske og annen rekreasjon. I tillegg til lokal påvirkning bidrar Innlandet til den samlede belastning av næringssalter til Oslofjorden, som er sterkt belastet.

De foreslåtte tiltakene har klart størst effekt på fosfor- og partikkeltilførselen til vassdragene og mindre effekt på nitrogenavrenningen. Tiltakene vil også redusere faren for at jord og næringsstoffer blir borte fra jordbruksarealene.

Som planmyndighet og eier av de Regionale vannforvaltningsplanene er fylkeskommunen sentral som pådriver for å nå miljømålene vedtatt av Fylkestinget. Det er positivt at det innføres krav til tiltak som bidrar til å nå vedtatte mål.

Konsekvenser for næringa og det enkelte foretak

Kunnskapsgrunnlaget beskriver at valg av tiltak vil ha en begrenset konsekvens av hensyn til jordbruksproduksjon. Avlingstapet er i hovedsak knyttet til kravet om grasdekt kantsone, som utgjør ca. 1500 tonn korn ved alternativ a) med 8 meters buffersone langs vassdrag. Ved alternativet med minst 6 m bred grasdekt vannvei langs erosjonsutsatte dråg antas det at avlingstapet ikke er større enn ved alternativ a). Utredningen til NIBIO viser at forslaget i liten grad vil føre til ulemper knyttet til plantehelse og klimapåvirkning.

Fylkeskommunedirektøren savner at konsekvensene av at det skal være 8 meter buffersoner langs vassdrag, småbekker og grøfter for arealer der det dyrkes grønnsaker, poteter og bær vurderes. At det ikke kan dyrkes poteter og grønnsaker nærmere enn 8 meter fra elver, bekker og grøfter vil gjøre at mye areal ikke kan brukes til dette formålet. Konsekvensene av dette kravet burde vært belyst i større grad. Med nasjonale mål om økt grøntproduksjon og økt selvforsyning kan innføringen av dette kravet føre til at man går i motsatt retning av de vedtatte målene.

Innspill til endring av begrepsbruk relatert til ordet buffersone i forslag til forskrift

Bruk av ordet buffersone både rettet mot området som skal være 40/60 meter, 8 meter og 2 meter i forslag til forskrift kan fremstå som utydelig for brukerne av forskriften.

Fylkeskommunen anbefaler Statsforvalteren i Innlandet å benytte tilsvarende begreper som er benyttet i Regionalt miljøprogram (RMP) og forskrift om produksjonstilskudd. Hvor de 2

meterne nærmest vassdraget defineres som vegetasjonssone og den ytterligere sonen på 6 meter kalles grasdekt kantsone i åker. Dette vil også virke logisk for bonden når det skal søkes om tilskudd via RMP.

Kostnader og redusert inntekt for gårdbrukeren må kompenseres

Innlandet er Norges største landbruksfylke og om lag en fjerdedel av landets matproduksjon (målt i kilokalorier) foregår her. Landbruket i Innlandet er derfor viktig både for Innlandet og for hele nasjonen. Samtidig er landbruket en av de største bidragsyterne til tilførsel av nitrogen og fosfor til vassdragene. Fylkeskommunedirektøren mener det er riktig og viktig at landbruket bidrar til å bedre vannkvaliteten og miljøtilstanden i vassdragene. Tiltakene må likevel ses i sammenheng med landbruksproduksjonen. For omfattende tiltak kan føre til redusert matproduksjon, noe som vil være uheldig med tanke på beredskap og sjølforsyning. Tiltakene vil også kunne gi økte kostnader og reduserte inntekter for gårdbrukeren. Fylkeskommunedirektøren mener derfor det er viktig at dette kompenseres, og synes det er bra at Statsforvalteren i sitt høringsbrev sier de tar sikte på å kompensere ulemper som følge av pålagte krav gjennom prioritering av aktuelle tiltak for RMP.

Konklusjon:

Fylkeskommunedirektøren støtter innføring av regionale miljøkrav i jordbruket i Innlandet, og mener det da er nødvendig å kompensere økte utgifter til gårdbrukeren gjennom økte satser i Regionalt miljøprogram (RMP). Fylkeskommunedirektøren mener Statsforvalteren i Innlandet må tydeliggjøre begrepet buffersone i forskriften.